

5. Galtung J., Webel C. Peace and conflict studies. Looking back, looking forward. *Handbook of peace and conflict studies / edited by Charles Webel and Johan Galtung*. London, New York: Routledge, 2007. PP. 397-399.

6. Śliwerski B. Pedagogika wobec wojny i pokoju. *Pedagogy in the Face of War and Peace. Ogólnopolskie seminarium podoktoranckie – debata*. 14.0.2022, Warszawa: APS. URL: https://www.academia.edu/39693240/Prof_S_liwerski_pedagogy_without

7. Skubisz J. Pedagogika pokoju (wojny) w refleksji metodologicznej. *Інновації у вихованні*. 2022. Вип. 16. С. 141-150.

Тетяна БОНДАРЕНКО

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК ОСНОВА ЙОГО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ

У сучасному світі, що стрімко змінюється під впливом технологій, глобалізації та соціальних трансформацій, успішна особистість повинна володіти низкою важливих якостей, компетентностей та характеристик, однією з яких є постійне прагнення до самореалізації.

Самореалізація – це процес розкриття свого потенціалу, здібностей і прагнень. За рахунок неї особистість відчуває сенс свого життя. Коли людина займається тим, що їй дійсно цікаво і важливо, вона почувається наповненою. Самореалізація допомагає зрозуміти, навіщо ми живемо, які наші цілі та цінності. Більше того, досягнення особистих цілей і розвиток власних талантів приносять глибоке емоційне задоволення, яке не замінити матеріальними благами чи зовнішнім успіхом. Також зазначимо, що в процесі самореалізації людина розвиває себе: стає впевненішою, мудрішою, ціліснішою. Це допомагає краще справлятися з викликами ХХІ століття. Звичайно можемо говорити і про мотивувальний компонент. Людина, яка реалізує себе, часто надихає інших. Вона може ділитися знаннями, допомагати, бути прикладом. Це створює позитивне середовище навколо.

Самореалізація відбувається в різних сферах: у побутовому житті, у соціальних зв'язках і стосунках, у процесі саморозвитку. Складовими самореалізації і життєвого самовизначення є професійна самореалізація; соціальна самореалізація; творча самореалізація. Ми сфокусуємо свою увагу на професійній самореалізації державного службовця.

Відповідно до Закону України «Про державну службу» **державний службовець** – це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження,

безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби [2].

Ми виокремлюємо кілька причин, чому самореалізація особливо важлива для державного службовця:

1. *Професійна ефективність.* Самореалізований держслужбовець краще знає свої сильні сторони, цінності й мотивацію. Він працює з більшою віддачею, відповідальністю та ініціативністю – а це критично важливо для якісної роботи в державному секторі.

2. *Служіння людям.* Державний службовець – це не просто професія, це служіння. Коли людина реалізовує себе через допомогу іншим, вона знаходить глибокий сенс у своїй роботі, що підвищує моральну стійкість і бажання розвиватися.

3. *Запобігання вигоранню.* Робота в держструктурах часто пов'язана з бюрократією, стресом і високою відповідальністю. Самореалізація допомагає зберегти внутрішній баланс, бачити мету в щоденних завданнях і не втратити ентузіазму.

4. *Моральна й етична стійкість.* Людина, яка прагне до особистісного розвитку й реалізації, зазвичай керується високими цінностями. Це знижує ризики корупції, байдужості чи формального ставлення до обов'язків.

5. *Приклад для колег і громадян.* Самореалізований публічний службовець мотивує інших: як колег, так і громадян. Він демонструє, що навіть у складній системі можна зберегти людяність, працювати з гідністю та розвиватися.

Для державного службовця, що тільки вступає на професійний шлях, проблема самореалізації й самоактуалізації сьогодні безпосередньо пов'язана не тільки з рівнем його творчого потенціалу: знайдених у навчально-виховному процесі естетично-ціннісних орієнтації, знань, умінь і навичок, але й з умінням вистояти, домогтися бажаної мети, увійти в державне управління, виявитися корисним і значимим членом колективу [3, С. 39].

Ми глибоко переконані, що одним зі шляхів самореалізації державного службовця є його публічні виступи.

Відповідно до Сучасного тлумачного словника української мови у 20 томах *публічний виступ* – це публічне виголошення доповіді, промови, заяви, інформації і т. ін. *Велике зворушення серед присутніх викликав виступ Костя* (О. Донченко); *Після доповіді почались виступи делегатів* (Ірина Вільде); виступ, який складається тільки із самих логічних міркувань, погано сприймається, важко запам'ятовується (з навч. літ.); // Виконання перед глядачами літературного, музичного, драматичного або іншого твору, гімнастичних вправ і т. ін. – *Сьогодні ж перший виступ знаменитого тенора, що то про його [нього] було стільки мови* (Леся Українка); *Після ділової частини вечора продовжувались виступи*

художньої самодіяльності (О. Гурєїв); // Публікація свого твору, статті чи окремого твердження, думки з певного питання. *Побачив [Каргат], що виступами в пресі нічого нашим консерваторам не доведеш, і вирішив доводити свою правду ділом* (Ю. Шовкопляс) [1].

Державний службовець стикається з публічними виступами досить часто, особливо якщо обіймає керівну або комунікаційну посаду. Навіть якщо його посада не передбачає щоденного спілкування з громадськістю, такі ситуації виникають регулярно. Наприклад, публічний службовець бере участь у нарадах / офіційних зустрічах, звітує перед керівництвом або громадою, комунікує з населенням, виступає учасником громадських слухань, проводить або бере участь у внутрішньому навчанні, тренінгах тощо. Навіть якщо публічні виступи не відбуваються щодня, вони є невід'ємною частиною діяльності держслужбовця. Тому важливо постійно вдосконалювати свої навички комунікації та ораторського мистецтва.

Коли людина усвідомлює власні цілі, цінності, сильні сторони та прагне реалізувати себе у професійній діяльності – це відчувається і в її манері спілкування, і в переконливості слів, і в емоційному впливі на аудиторію. Такий службовець не просто формально доносить інформацію, а щиро транслює свою позицію, проявляє ініціативу, впевненість та відповідальність. Публічний виступ у такому випадку стає не тільки інструментом комунікації, а й відображенням глибокої внутрішньої мотивації – прагнення служити людям і державі. Самореалізована особистість не боїться викликів, відкрито комунікує, уміє надихати інших, а, отже, стає ефективним лідером думок і рушієм змін у державному управлінні.

Сучасна науково-психологічна література пропонує перелік певних порад як державному службовцеві працювати над своїм публічним виступом:

1. *Чітко розуміти мету виступу.* Перш за все, потрібно визначити, чому саме ви виступаєте і яку ідею хочете донести. Це допоможе зосередитися на головному і уникнути «води».

2. *Знати свою аудиторію.* Варто враховувати, хто буде слухачем: колеги, громадськість, представники ЗМІ, молодь чи інші фахівці. Від цього залежить тон, стиль і приклади, які ви використовуєте.

3. *Працювати над структурою.* Кожен виступ має мати логіку (вступ (коротко про тему й мету); основну частину (2–3 ключові тези); висновок (підсумок і заклик до дії, якщо доречно)).

4. *Бути щирим і переконливим.* Люди довіряють не тільки фактам, а й емоціям. Варто показувати, що вам справді небайдужа тема, про яку ви говорите.

5. *Відпрацьовувати техніку мовлення.* Робота над дикцією, темпом мовлення, паузами, інтонацією – усе це робить виступ живим та привабливим.

6. *Працювати з тілом.* Жести, постава, зоровий контакт мають відповідати словам. Це підсилює впевненість і вплив на слухачів.

7. *Репетирувати.* Навіть досвідчені оратори готуються заздалегідь: тренують промову перед дзеркалом, записують себе на відео, отримують фідбек від колег.

8. *Бути готовим до запитань.* Справжній професіонал не лише добре виступає, а й уміє відповідати на питання чітко, спокійно та по суті.

Таким чином, публічні виступи є невід'ємною частиною діяльності держслужбовця, а володіння навичками публічного мовлення — це не додаткова, а необхідна професійна компетентність державного службовця. Самореалізація особистості державного службовця дійсно є основою його публічного виступу.

Список використаних джерел

1. Виступ. *Словник української мови online.* URL: <https://sum20ua.com/?page=371&searchWord=виступ&wordid=11033> (дата звернення: 15.12.2024).

2. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/Zakon/ukr/derg_sl.htm (дата звернення: 14.12.2024).

3. Самоорганізація діяльності державного службовця: вітчизняний та європейський досвід : навч.-метод. матеріали / Т. В. Новаченко ; уклад. Н. В. Ясько. Київ : НАДУ, 2013. 96 с.

Руслана ВЕЛИЧКО

ТРЕНІНГ ДЛЯ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА НАБУТТЯ УПРАВЛІНСЬКО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Тренінг як форма організації навчання майбутніх керівників закладів освіти завдяки своєму інтерактивному характеру забезпечує активну взаємодію та спілкування всіх учасників, і одночасно формування управлінсько-дослідницьких компетентностей. Це позитивно впливає на розвиток професійної компетентності освітніх менеджерів, дозволяючи їм поєднувати свій досвід із засвоєнням нових навичок. У тренінговому процесі формується система цінностей, орієнтирів і переконань, яка відображає ставлення до конкретних питань. Розігрування ситуацій стимулює магістрантів до аналізу, переосмислення та оцінювання, що сприяє формуванню нових поглядів на розв'язання поставлених завдань, підтримуючи як особистісний, так і професійний розвиток.

На підставі вивчення праць науковців (В. Зливков, Н. Кононец, С. Лукомська, М. Негода, С. Нестуля та ін.), доходимо висновку, що